

Demokratiseringen av Taiwan

En teoretisk analys

Ulf Hansson

Abstract

Syftet med denna uppsats är att undersöka faktorer och orsaker som kunde ha spelat en betydande roll i Taiwans demokratisering efter andra världskriget. De demokratiseringsteorier som vi fördjupar oss i är välkända men är skrivet utifrån ett Taiwanesiskt perspektiv. Var det den snabba moderniseringen som påskyndade Taiwans demokratisering? Eller var det enskilda individer med makt som kunde påverka Taiwans utveckling åt det positiva hållet. Inte direkt av välvilja utan istället på grund av att dessa individer ville överleva och var därmed tvungna att införa reformer. Uppsatsen går även igenom det civila samhällets roll i Taiwan samt de internationella faktorer som verkade för demokratiseringen. Jag försöker klargöra vilka demokratiseringsfaktorer som var de största orsakerna till den relativt fredliga demokratiseringen av Taiwan.

Nyckelord: Taiwan, demokratisering, modernisering, transition, internationella påtryckningar

Antal tecken: 66 715

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Frågeställning	3
1.2	Bakgrund	3
1.3	Metod	4
2	Historia	6
2.1	Under Japans styre	6
2.2	Under Kinas styre	7
2.3	Försvårande omständigheter	8
2.4	Etniska identiteter	9
3	Det civila samhället	11
3.1	Det civila samhället i Taiwan	11
3.2	Studentprotesterna	13
4	Politisk och ekonomisk moderniseringsteori	15
5	Transitionsteorin (Elitteorin)	17
5.1	Eliternas roll i Taiwan	18
5.2	Democratic Progressive Party	21
5.3	Framstående politiker i Taiwan	21
6	Internationella perspektiv	24
6.1	Contagion	24
6.2	Control	25
6.3	Consent	25
6.4	Internationella faktorer	26
6.5	USAs bidrag till demokratiseringen	26
6.5.1	Ekonomiska bidrag	26
6.5.2	Militära bidrag	26
6.5.3	Storebrorseffekten	27
6.5.4	USAs politiska svek gav upphov till demokratiska reformer	27
6.6	Taiwans demokratiseringsstrategier var motsatsen till de USA förespråkar om idag	28
7	Avslutning	30

8 Referenser..... 32

1 Inledning

1.1 Frågeställning

Under 1980-talet inledde Taiwan en snabb ekonomisk tillväxt och kunde utvecklas från en auktoritärt styrd enpartistat till ett demokratiskt samhälle. Nu upplever Taiwans medborgare många av de rättigheter som västvärlden ser som en självklarhet. Det jag ska undersöka i denna uppsats är hur denna demokratisering gick till och vilka demokratiseringsteorier kan ha påverkat denna process mest.

Min frågeställning är följande:

- Vilka demokratiseringsteorier spelade den största rollen i demokratiseringen av Taiwan?

Detta är den viktigaste frågan jag ska titta på. Det finns en hel del olika teorier om exakt hur denna demokratisering gick till; kan den snabba moderniseringen förklara den ökade demokratin i Taiwan och då genom moderniseringsteorin? Eller spelade det civila samhället och Taiwans studentmotstånd en större roll? Kanske transitionsteorin tillfredsställer frågeställningen? Var det den prekära internationella situationen som Taiwan då befann sig i som ledde fram till en demokratisering, vilket några beslut som makthavarna tog tyder på. Vilket det än var så agerade den effektivt och snabbt.

Jag kommer använda rangordningar från Freedom House när jag jämför graden av demokrati mellan Taiwan och Sverige.

1.2 Bakgrund

En blick i Taiwans förflutna ger inte känsla av att landet hade kapaciteten att demokratisera sig så hastigt. Ett våldsamt förflutet kopplat med konflikter mellan olika etniska grupper talar för detta. Utöver namnet Taiwan kallas landet ibland även för Formosa eller R.O.C som står för Republic of China. Namnet Republic of China kanske är det en liten påminnelse för alla att den gamla regeringen som styrde Kina i början av 1900 talet, finns nu i Taiwan efter att ha blivit tvungna att gå i landsflykt. Själva ön ligger 200 kilometer öster om Kina och har en landmassa på omkring 36,000 kvadrat kilometer vilket gör den till lite större än Småland och ungefär 8% av Sveriges yta. Folket på ön följer ett antal olika

religioner. Det största blocket är en blandning av buddister, konfucianism och taoister och de utgör 93 % av folket. Resten av befolkningen utgörs av kristna och övriga små religioner.

Taiwans nästan tre gånger större befolkningsmängd än Sverige gör att populationen hamnade på ungefär runt 23 miljoner människor vid juli månaden 2006.¹ Av dessa 23 miljoner människor ingår både ursprungsbefolkning, infödda Taiwaner med kinesiska anor och även fastlandskineser och deras avkommande som anlände under Kuomintang's flykt från kommunisterna lite efter andra världskriget. Denna flykt innebar att omkring två miljoner s.k. nationalisterna bosatte sig i Taiwan nästan på en gång. Nationalisterna kallas ofta för "fastlandskineser" eftersom de kom över från Kina.² Det intressanta med detta är att framtida generationer av deras barn som föddes i Taiwan kallas också för fastlandskineser. De som redan bodde där innan andra världskriget och deras avkommande kallas för Taiwaner. Skillnaden kan vara liten för en som inte har växt upp i Taiwan men dessa två olika etniska grupper har ofta väldigt olika uppfattningar när det kommer till inhemsk och utländsk politik. Fastlandskineser är mer benägna att se en eventuell sammanslagning mellan Taiwan och Kina än taiwaneserna.³

1.3 Metod

I denna uppsats tänker jag analysera hur demokratiseringen av Taiwan gick till. Till att börja med går jag in på Taiwans historia och bakgrunden till Taiwan som en stat, därefter går jag in på Taiwans civila samhälle som en möjlig orsak till demokratiseringen. Senare går jag in på elitteorin samt Taiwans internationella relationer och dess påverkan på landet.

Denna uppsats är en kvalitativ fallstudie på demokratiseringsprocessen i Taiwan. Fallstudiemetoden ger oss möjligheten att studera händelsen på djupet och ge oss en mera ingående bild av demokratiseringsprocessen i Taiwan. En viss teoriprövning sker i fallstudien genom att jag går igenom de mer framstående teorierna som finns idag om hur länder kan demokratiseras. I denna uppsats blir de teorier jag går igenom också de som nämns mest i statsvetenskaplig litteratur, till exempel moderniseringsteorin och elitteorin. Jag valde att även inkludera det civila samhället på grund av att den har en väldigt stark kraft på demokratiseringen av många länder. En internationell aspekt inkluderades även i uppsatsen för att i Taiwans fall kan jag tänka mig att den var en viktig faktor. Internationella påtryckningar på ett land som är i behov av stöd och internationell erkännande kan vara ett pådrivande demokratiserings incitament.

¹ <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/tw.html>

² Ko, 2004 sid 142

³ Wong, 2001 sid 345

Kritiken som finns mot att göra en fallstudie är bl.a. att de inte tillför till den vetenskapliga förståelsen på samma sätt som t.ex. komparativa studier kan göra. Kritiken bygger till stor del på att det inte går att göra generaliseringar på enskilda fall. Man kan även hävda att utan någon jämförelse är det svårt att avgöra om en viss teori stämmer eller inte stämmer. Det kan då bli svårt att dra relevanta slutsatser från bara en observation.⁴ Dock i detta fall vet vi hur resultatet blev, Taiwan demokratiserades, det kan onekligen vara till hjälp när jag går igenom teorierna. Emellertid anser jag att generaliseringar inte är önskvärda i detta fall och att kritiken därför inte blir relevant.

⁴ Esaiasson, 2004 sid 333

2 Historia

Taiwans ofta väldigt turbulenta landshistoria har varit sammanflätad med Kina och Japan i flera hundra år. Det var under det första Sino-japanska kriget (1894-1895) som Kina förlorade Taiwan till japanerna, innan detta var Taiwan en Holländsk koloni. Denna koloni upprättades 1624 av det Holländska ostindiska kompaniet. De började importera arbetare från Kina i en större omfattning som därmed slog sig ner i Taiwan, på detta sätt kom de första kineserna att bosätta sig i Taiwan.

Under Ming dynastin förlorades Taiwan till Kina efter en nio månader lång belägring av deras starkaste fäste. Holländarna väntade in i det sista på förstärkningar som aldrig kom fram. Kapitulationen skedde 1662 och befälhavaren för holländarna hette Frederick Coyett. En stockholmare med holländskt ursprung som var även den första svensken som besökte Japan och Kina. Efter förlusten av Taiwan blev han dömd till 12 års landsförvisning av Holland på grund av hans aktioner i Taiwan, kanske kan detta kännas lite orättvist med tanke på omständigheterna. Han fick aldrig några förstärkningar från det holländska ostindiska kompaniet, samtidigt mötte han en överlägsen styrka. Efter Kinas övertagande av Taiwan blev ön en del av Fujian provinsen i Kina för att senare under Qing dynastin bli uppgraderad till en full provins. Under hela denna period emigrerade Han kineser från Kina till Taiwan och det är dessa de flesta Taiwaneser kan härledda sina rötter från.

2.1 Under Japans styre

När Kina förlorade Taiwan till Japan visade det sig att Japan hade större planer för Taiwan än vad Holländarna hade haft. Holländarna behövde mest en bas för deras handel i Sydasiien medan japanerna såg på Taiwan mer som en del av Japan.

Japans dominans och kuvning av det taiwanesiska samhället började direkt efter att de hade tagit kontrollen över ön och en medveten strategi för att göra taiwaneserna till Japaner fördes fram. De inhemska skolorna förvandlades till Japanska skolor och det blev obligatoriskt att gå i dessa. Befolkningen blev även tvungen att bära japanska kläder, anamma japanska seder, ta japanska namn och börja prata japanska.⁵

⁵ <http://www.taiwandc.org/hst-1624.htm#1949>

En positiv sidoeffekt av Japans makt i Taiwan kom i form av en viss modernisering av ön då japanerna började bygga upp infrastrukturen. Några exempel på detta är när japanerna byggde ut ett järnvägsnätverkssystem i Taiwan. Utöver järnvägarna så byggdes även tillverknings industrin upp samtidigt som de moderniserade alla hamnarna i landet. Även motorvägarna i landet utvecklades under denna tid, men trots detta levde invånarna i ön, taiwaneserna, ändå under väldigt dåliga förhållanden.

När japanerna förlorade Taiwan 1945 återgick ön till kinesiskt styre och därmed till Kuomintang eller det Nationalistiska Partiet. Orsaken till Taiwans återgång till Kina var japanernas förlust i andra världskriget. En konsekvens av Japans kapitulation till de allierade var att Japan var tvungna att ge tillbaka Taiwan till Kuomintang som vid detta tillfälle skulle snart vara mitt inne i det fortsatta inbördeskriget med kommunisterna, som tillfälligt upphört under det andra världskriget.

2.2 Under Kinas styre

I början av maktskiftet sågs KMT som befriare men efter ett tag gick det upp för Taiwaneserna att KMT var korrupta när den ekonomiska stabiliteten hotades på grund av grovt ekonomiskt misskötsel från KMTs sida. KMT står för Kuomintang, översatt till Svenska heter partiet; Det Nationalistiska Partiet. År 1949 var Kuomintang inblandade i ett blodigt inbördeskrig mot kommunisterna i Kina. Inbördeskrig slutade med att KMT och dess ledare Chiang-Kai Shek var tvungen att fly till sin nyligen återvunna ö där de inrättade en diktaturregering som fick namnet Republic of China (ROC). Chiang Kai Shek var KMTs högste ledare och var även den generalen som hade hjälpt de allierade under andra världskriget. KMT stred mot Japanerna som förutom kriget mot USA i Stilla Havet hade invaderade Kina några år tidigare. Den stenhårda diktaturen och det militära undantagstillståndet som infördes av KMT ledde till en brutal hantering av öns ursprungliga befolkning. KMT hade hela tiden en inställning som gick ut på att de i den närmsta framtiden skulle ta tillbaka hela Kina och det var på grund av denna inställning som undantagstillståndet motiverades från. KMT. Dominansen i det civila samhället var total, större samlingar av folkmassor, regimkritiska tidningar och andra politiska partier förbjöds.⁶ Det var inte förrän 1987 som undantagstillståndet hävdes, men då hade kontinuerliga våldsamheter mellan de olika etniska grupperna i Taiwan som huvudsakligen utgjordes av taiwaneser och fastlandskineser pågått i flera decennier. Tiotusentals civila taiwaneser dog under denna tidsperiod på grund av den våldsamma förtryck KMT utsatte dem för.

⁶ Ko, 2004 sid 143

Till en början erkändes Taiwan internationellt av västvärlden på grund av att de sågs som den rättmätiga regeringen av Kina. En viktig orsak för USA var att Taiwan agerade som ett motstånd mot kommunisterna på fastlandet Kina.⁷ Taiwan målades även upp som ett demokratiskt alternativ till Kina av USA fastän KMT styrde Taiwan med en järnhand som knappast kunde kallas fritt eller demokratiskt.⁸ Denna politiska medvind varade bara ett par decennier. Under 1970 talet förlorade Taiwan sin plats i FN och USA började ändra sin policy till att vara mer Kina vänlig. Detta var nog första gången Taiwan/KMT fick känna på politisk opposition internationellt sätt.⁹ Den internationella oppositionen ledde till en politisk isolation när fler och fler länder började erkänna Kina och dess kommunist ledda regering, Peoples Republic of China (PRC). Taiwan befann sig i en besynnerlig situation då Kina har hela tiden hävdade att Taiwan är en utbrytarrepublik. Kina ser situationen som en politisk pinsamhet och varje chans för förnedring från deras sida är oacceptabel. Chansen för att militära hjälpmedel kommer vara inblandad i en framtida avslutning på konflikten ser mer och mer ut som en möjlig framtid eftersom Kina är inte rädd för att använda sin militär i denna fråga. Samtidigt så hade Taiwan enda upp till den tidpunkten hela tiden varit beroende av finansiell och militärt stöd från USA för att skydda sig från fastlands Kina, detta gjorde deras situation ännu mer besvärlig¹⁰.

2.3 Försvårande omständigheter

Taiwans relativa fredliga omstrukturering från en militär diktaturregim till ett demokratiskt land är förvånansvärd och anmärkningsvärd. Sociala, ekonomiska och politiska transformationer skedde trots substantiella hinder från flera olika delar av samhället som verkade mot denna liberalisering.

Ett av dessa hinder var den pågående etniska konflikten mellan nyanlända fastlandskineser och taiwaneser. Problemet verkade olöslig och det såg länge ut som om konflikten mellan dessa två grupper skulle pågå under en längre period.¹¹ KMT var kineser från fastlandet och de utgjorde egentligen bara 15% av öns befolkning men kunde ändå inneha politisk monopol över de andra 85% av invånarna som dock utgjorde större delen av småföretag och större företag.¹² Stora delar av ekonomin baserades på att exportera råvaror och detta innebar att taiwaneserna var i och ständig kontakt med västvärlden och dess demokratiska ideal. Detta kan också ha spelat en roll i demokratiseringen eftersom taiwaneserna ville ta bort fastlandskinesernas dominans i det politiska spektrumet.¹³ Kraven på

⁷ Ko, 2004 sid 220

⁸ Ko, 2004 sid 148

⁹ Grugel, 2002 sid 221

¹⁰ Ko, 2004 sid 171

¹¹ Wong, 2001 sid 339

¹² Ko, 2004 sid 143

¹³ Wong, 2001 sid 339

demokratisering kom således inte fram från ett klasskampsperspektiv mellan fattiga och rika utan var mer centrerad runt de etniska maktkamperna i landet.¹⁴ Förenklat innebar detta en politisk och ekonomisk delning av makten, fastlandskineserna var i total kontroll av det politiska spektrumet av makten samtidigt som taiwaneserna kontrollerade stora delar av jordbruket, industrin och den övriga ekonomin.¹⁵ Ett annat hinder var den vertikala organisationsstrukturen som KMT använde, den var byggd på ett sådant sätt att individuella personer inom partiet fick tillgång till enorma maktresurser vilket gav dem starka incitament att använda makten för att behålla dessa maktstrukturer utan förändringar.¹⁶ De konstanta hoten från Kina var också ett annat problem, hoten gav folket en känsla av osäkerhet vilket försvårade frågor kring nationen och dess framtida säkerhet. Fria sociala grupper inom det civila samhället fanns inte såvida de inte var totalt styrda och beroende av KMT.¹⁷ Slutligen verkande den kinesiska kulturen inte besitta de kunskaper och värderingar som krävdes för att få en demokrati att frodas och växa.¹⁸

Alla dessa interna och externa problem var substantiella hinder som försvårade demokratiseringen av Taiwan. Men om nu dessa problem och hinder var så många och stora hur kunde då Taiwan trots detta demokratiseras? Borde inte Taiwan ha kvarstått som en auktoritär stat? Vad gjorde Taiwan som var så unikt att deras väg till fredlig demokratisering var så olik många andra auktoritära stater?

2.4 Etniska identiteter

En persons identitet är inte bara ett antal utmärkande drag som kategoriserar personen i fråga till en specifik grupp, det innefattar även innebörden av känslan att känna behörighet till andra grupper med samma värderingar och tilltro.¹⁹ Identitet är därmed socialt konstruerade kategorier av medlemskap och det finns flera sådana indelbara kategorier.²⁰ I Taiwans fall går att dela upp den taiwanesiska identiteten eller medvetandet i två delar. Ena delen innefattar en kulturell identitet där personen identifierar sig med sin egen härkomst, uppväxt, språk och traditioner. Denna kulturella identitet är ofta en primär, idealistisk och oföränderlig essens från gamla anor.²¹ Dessa utmärkande drag står i motsats till den politiska eller nationella identitet som karakteriseras av att vara specifik, konkret och kortsiktig.²² Politiska och nationella identiteten sätter mer

¹⁴ Ibid

¹⁵ Grugel 2002 sid 221

¹⁶ Wong, 2001 sid 339

¹⁷ Ibid

¹⁸ Ibid

¹⁹ Huang, 2005 sid 52

²⁰ Ibid

²¹ Ibid

²² Lui, 2002 sid 568

fokus på medborgarskap, gränser och huruvida ett land kan försvara sin suveränitet. I Taiwan finns det en diskrepans mellan den politiska och traditionella kulturen då Taiwaner kan identifiera sig med den gamla kinesiska kulturen men finner ingen samhörighet med den kinesiska politiska sfären.²³ Sedan tillkom även faktumet att geografiskt sätt är Taiwan en ö avskild från resten av Kina vilket ger taiwaneserna känsla av säregen karaktär och avskildhet.²⁴

Bristen på överenskommelse har sitt ursprung från flera år av underkuvning från främmande makter och ledde till en reaktion då den taiwanesiska identiteten växte fram och längre bort från den kinesiska. Först i form av japansk koloniala aggressioner där befolkningen fick balansera och kompromissa mellan deras kinesiska, japanska och taiwanesiska identiteter och sedan under KMTs maktövertagande och motstånd mot fastlandskineserna.²⁵ Till sist har den taiwanesiska identiteten stärkts ytterligare under de senaste 50 åren där Taiwan har växt från en auktoritär regim till ett demokratiskt land.²⁶ Under denna tid har taiwaneserna märkbart blivit påverkad av de konstanta hoten från Kina samtidigt de har varit isolerade från fastlandet i mer än 50 år.

Att den taiwanesiska identiteten har växt fram mer och mer under senare åren kan visas genom utbildningen i landet. Under KMTs tidiga ledning var historiektionerna centrerade runt det kinesiska fastlandets historia samtidigt som Taiwans historia blev bortglömd och marginaliserad.²⁷ Taiwan måste fortfarande vara försiktiga i framtiden och försöka hitta en jämn balansgång mellan olika etniska grupper och identiteter. En sak är dock säker, framväxten av demokrati har gjort att olika etniska grupper och identiteter som kan hamna i konflikt med varandra låter sig lösas genom dialog och samförstånd. De tidsperioder då våld användes för att förtrycka taiwaneserna ser ut att vara borta.

²³ Lui, 2002 sid 568

²⁴ Wong, 2001 sid 345

²⁵ Ibid

²⁶ Ibid

²⁷ Lui, 2002 sid 568

3 Det civila samhället

Civila samhället har ofta väldigt svårt att agera eller ens existera i auktoritära länder. Dessa grupper är ofta helt förbjudna av staten på grund av rädslan att krav på demokrati ska komma fram, ibland är denna rädsla inte helt oberättigad. De senaste åren har det blivit populärt att attribuera förekomsten av demokrati till det civila samhället när andra demokratiseringsteorier inte kan fullt ut kan förklara övergången till demokrati. I dessa moderna tider har det civila samhället blivit ett populärt ämne där många människor ser det som en lösning på sociala, ekonomiska och politiska problem.²⁸

Det är inte svårt att se hur det civila samhället har spelat en roll i demokratiseringen i flera länder på grund av dess effekter i samhället. Det civila samhället agerar ofta som en normativ effekt av attityder och värderingar. Även om dessa normer kan avvika från person till person är vanliga värderingar som tolerans, social tillit, samarbete eller ett allmänt tankesätt som belönar kompromisser och fredliga lösningar, en viktig del av vårt levnadssätt som det civila samhället står för.²⁹ Det agerar också som en offentlig plats för debatt och rationella diskussioner. Ett hälsosamt civilt samhälle bygger på möjligheten att folket kan argumentera och debattera olikheter, sociala problem eller den statliga politiken utan att den ena sidans argument blir undertryckt.³⁰

3.1 Det civila samhället i Taiwan

I Taiwan försökte staten stänga möjligheten för ett alltför stark och inflytelserik civilt samhälle. Tillvägagångssättet detta skedde på var likt det som skedde på fastlandet av den kommunistiska regimen.³¹ De första årtiondena levde Taiwanerna under total kontroll från staten, vilket ledde till att en utveckling för det civila samhället blev omöjlig.³² Även om det fanns en del opposition från Taiwanerna som var mot den gällande dominansen från fastlands kineser, blev denna opposition snabbt nedslagen.³³ De första årtiondena var KMTs huvudmål att behålla den politiska makten, men det ändrades 1963 när KMT ändrade sin prioritet till att även främja ekonomisk tillväxt. Makten över ekonomin låg

²⁸ Edwards, 2004 sid 2

²⁹ Edwards, 2004 sid 38

³⁰ Edwards, 2004 sid viii

³¹ Grugel, 2002 sid 221

³² Hsiao, 1990 sid 164

³³ Grugel, 2002 sid 221

fortfarande hos den styrande KMT men det växte fram andra ekonomiska krafter, bland annat i form av olika företag.³⁴ De nya ekonomiska krafterna gav ofta sitt stöd och visade lojalitet till KMT i utbyte mot större möjligheter och mindre restriktioner från staten. I slutet av 1970-talet började inställningen i olika sektorer av det undertryckta civila samhället att få en mera grundtaiwanesiskt inställning. En ny sorts medvetenhet från intellektuella taiwaneser började komma fram i form av musik, dans och litteratur. Det civila samhället hade inte blivit mobiliserat för att på något sätt utmana KMTs styre men den politiska oppositionen ökade bland folket.³⁵

Den ekonomiska utveckling som börjat på 1970-talet gav det civila samhället de resurser som behövdes för att starta pådrivning mot förändring. Ett mobiliserat civilt samhälle börjar växa fram. Även om det inte var en enhetlig enhet då det var uppdelat etniskt och klassmässigt, hade alla samma mål nämligen att arbeta mot staten. En stor framväxt av NGOs (Non Governmental Organizations) började äga rum i framväxten av det civila samhället.

På 1980-talet skedde en förändring i KMTs styre, från ett mera hårt auktoritärt styre till en mjukare hanteringen av civila samhället.³⁶ Fastän KMT svarade med våld efter flera stora protester så fortsatte det civila samhället att kräva förändring i form av politiska rättigheter.³⁷ Det var inte bara reform för staten man sökte utan även förändring i maktrelationerna mellan staten och det mobiliserande civila samhället. I slutet av 1980-talet hade 17 olika sociala rörelser vuxit fram i det civila samhället för att ställa krav på staten. Kraven var olika men kan summeras med fyra gemensamma missnöjen. Bland annat fanns missnöje mot statens oförmåga och ovilja att konfrontera problem i fråga om konsumentskydd, kontrollering av förorening och ekologisk bevarande. Missnöje mot statens politik i fråga om rättigheter vad gäller olika etniska och minoritetsproblem, man ifrågasatta även statens kontroll över vissa sociala grupper som t.ex. studenter och bönder, och det krävdes också förändring i reglerna kring vissa politiskt känsliga frågor som t.ex. kontakten mellan Taiwaneser och folk på fastlandet Kina. Även rättigheter för politiska fångar var en viktig fråga.³⁸

När övergången mot demokrati skedde i Taiwan var den unik på grund av att det inte fanns någon sammansättning med transnationella NGO koalitioner. Något samband med Taiwans sociala rörelser och andra transnationella institutioner existerade nästan inte, förutom i vissa kvinno- och miljö- rörelser. Kommunikationen mellan rörelser i Taiwan och utanför började öka i mitten av 1990-talet. Bristen på NGOs som verkade internationellt innan 1990-talet kan ses som ett tecken på den diplomatiska isolering som Taiwan led av.

³⁴ Hsiao, 1990 sid 164

³⁵ Hsiao, 1990 sid 165

³⁶ Hsiao, 1990 sid 178

³⁷ Grugel, 2002 sid 221

³⁸ Hsiao, 1990 sid 175

3.2 Studentprotesterna

Studenter och intellektuella kan ofta spela en stor roll i demokratiseringen genom att det är ofta de som gör sig hörda och att de ställer krav på staten. Likt nästan alla andra institutioner i Taiwan var universitetet starkt kontrollerat av KMT. I varje klass fanns det en KMT anhängare som ofta var oidentifierad, denna anhängare arbetade för KMT partiet genom att rekrytera potentiella sympatisörer och angav de som kritiserade partiet.³⁹ Sympatisörer som gick med KMT partiet och fick ofta fördelar gentemot andra elever. De slapp göra extra arbeten, lärarna var mindre stränga, de fick bättre betyg och de hade det lättare att få jobb. Att gå med partiet var ofta ett säkert kort för en bra karriär i framtiden. De studenter som tackade nej eller inte var intresserade av att gå med partiet fick ofta extra arbeten att utföra och deras betyg blev hårdare granskade.⁴⁰ Det var bara under KMT partiets ledarskap och översikt som studenterna fick skapa någon form av egna organisationer som var skilt från KMT ledda studentgrupperna. Fast dessa separata organisationer var knappast fria i någon form eller mening. All aktivitet leddes av KMT vänliga grupper som även hade kontrollen över all form av bidrag och granskade all sorts publikationer utfärdade av dessa separata grupper.⁴¹

Protester som involverade studenter dominerades och var ledda av intellektuella och oftast professorer, de kallades ”*Protect the Diaoyutai Islands*” rörelsen. Det började med några incidenter 1971 då Taiwan förlorade kontrollen över Diaoyutai öarna men även senare på året då Taiwan förlorade sin plats i FN. Upprörda grupper uppmuntrade KMT studenter och intellektuella att protestera, visserligen skedde det men till KMTs stora överraskning resulterade detta snabbt till att även kräva politiska och sociala reformer.⁴² KMT var obenäget att tåla sådan oliktänkande och de åtgärdade snabbt problemet och stängde möjligheten för vidare protester. Många studenter och andra som fortsatte att protestera och vägrade samarbeta arresterades och förhördes. Denna våg av protester tog raskt slut, det skulle inte ske nya protester förrän slutet av 70-talet, 1977 började ett antal opartiska politiska partier, kallade dangwai, stödja olika kandidater för politiska poster. Rädda och utan möjlighet att bli aktiva på universitetsområdet gjorde att det blev svårt att få med studenter, men partierna fick en del anhängare ändå, studenter som gick med blev ofta upptäckta och bestraffade.⁴³

Under 1980-talet började den politiska atmosfären att lättas upp, mycket p.g.a. protesterna från dangwai. KMT öppnade några nya platser som skulle bli valbara och antog även några nya lagar vilket ledde till att KMT minskade sin kontroll över kampanjaktiviteter, vid några tidiga val på 1980-talet fick dangwai kandidater upp emot 30 % av rösterna vilket ledde till att en grupp beslutsamma

³⁹ Wright, 1999 sid 988

⁴⁰ Ibid

⁴¹ Ibid

⁴² Wright, 1999 sid 989

⁴³ Wright, 1999 sid 990

studenter började organisera sig trots att KMTs kontroll på Universiteten fortfarande var stark.⁴⁴ På National Taiwan University organiserade sig en grupp på fem personer för att motverka och protestera mot censuren av olika publikationer på universitetet och restriktionerna av möjligheterna att välja olika studentrepresentanter. Detta ledde senare till att en större grupp på universitetet, kallad BDS (Big Discussion society), började sprida sina idéer och påverka andra grupper, vilket i sin tur ledde till att en stor kampanj inleddes för val på skolan. I motsatts till vad grupperna kämpat för valdes en KMT vänlig anhängare till posten igen och studentgrupperna straffades. Något år senare 1983 var det nytt val och då mobiliserade grupperna igen och deras kandidat vann till allas förundran. När sedan kandidaten avgick i protest emot ringa påverkningsmöjligheter så uppehölls universitetsreformerna som studenterna kämpat för. Detta ledde i sin tur till att bestraffningar för olika studentaktiviteter kunde fortsätta i hög utsträckning. Skapandet av ett gångbart civilt samhälle på universitetet sågs som en omöjlighet. Studenterna fortsatte att anstränga sig för att få någon förändring, 1985 stod en stor del av studenterna för reform till möjligheten för direkt val. Frågan fick stor uppmärksamhet då även dåvarande utbildningsministern uttalade sig negativt i frågan. Under året skedde en del incidenter och protester vilket ledde till att en av ledarna i protesten blev inkallad till armén i förtid. Detta gjorde i sin tur att frågan uppmärksammades och fick stöd på många andra universitet, stort stöd fanns men det var fortfarande inte möjligt för några stora påverkbara protester.⁴⁵

En viktig förändring i det politiska klimatet kom i mitten av 1980-talet då Dangwai tog flera viktiga steg i att utveckla deras organisation. Det stora genombrottet kom då KMT tillkännagav att det skulle ske förändringar i fem stora politiska frågor.⁴⁶ KMT offentliggjorde att man skulle skydda de civila friheterna och att man skulle lyfta undantagstillståndet, som existerat sedan 1949. Efter att detta skett tillkännagav dangwai att man skapade det första oppositionspartiet, the *Democratic Progressive Party* (DPP). I motsatts till att bli undertryckt och mottarbetat så erkändes partiet av President Chiang Ching-Kuo. Året efter så lyftes undantagstillståndet officiellt och yttrandefriheten garanterades av staten, vidare förändring kom 1988 då presidenten avled och vicepresidenten tog an ämbetet och den nya presidenten var en infödd Taiwaner för första gången.⁴⁷

Processen att skapa ett civilt samhälle växte alltså inte fram naturligt utan tog små steg framåt med hjälp av olika studentledare. I det friare politiska klimatet på universitetet så växte det fram rörelser och krav på universitetsreformer på de ledande universitetet i Taiwan.

⁴⁴ Wright, 1999 sid 991

⁴⁵ Ibid

⁴⁶ Wright, 1999 sid 997

⁴⁷ Ibid

4 Politisk och ekonomisk moderniseringsteori

Taiwans politiska och ekonomiska liberalisering är något av en avvikande egenskap i den mening att landet är ett av de få länder i Asien där en auktoritärt styrd regering har självmant och successivt lättat på de auktoritära traditionerna i samhället i förmån för demokrati, samtidigt som en väldig stark ekonomisk utveckling skedde. Detta ledde till den första demokratiska övergången i den kinesiska världen på över 5000 år av historia och kultur.⁴⁸ På några decennier växte det upp skyskrapor på slätterna som tidigare varit kantad med risfält.

Under 1950-talet var Taiwan en av världens fattigaste länder på grund av andra världskriget, ekonomin var i ruiner och inflationen extremt högt men allt detta ändrades på bara några årtionden när ekonomin växte explosionsartad. Från 1953 till 1986 växte Taiwans BNP från 167\$ till 3 784 \$ per capita, och vid 1993 låg siffran på \$10 566⁴⁹. För närvarande är Taiwans BNP, 26 700\$, en siffra som är strax under Sveriges BNP på 29 800\$.⁵⁰

Det explosionsartade ekonomiska uppsvinget för Taiwan var inte möjligt att utföra utan inblandning från USA. USA bidrog inte bara med stora summor pengar som låg runt flera hundra miljoner dollar men stod även för utbildningen åt taiwanesiska ingenjörer och ekonomer.⁵¹ Mycket av de finansiella bidragen från USA gick åt för att modernisera industrin, få bukt med den skyhöga inflationen och genomföra jordbruksreformen. Överraskande nog utfördes inte denna ekonomiska boom med hjälp av öppna fria marknader. KMT insisterade på att använda sig av protektionistiska marknadsåtgärder som paradoxalt nog kanske var en bättre strategi, kortsiktigt sätt. Genom subventioner, tullar och andra protektionistiska aktioner kunde KMT bygga upp den inhemska produktionen och industrikapaciteten och därmed fick Taiwan detta ekonomiska uppsving, speciellt i den industriella sektorn.⁵² 1953 inleddes en fyra årig ekonomisk plan som skulle göra Taiwan mer självförsörjande genom att gynna inhemska industrier och begränsa importen från utlandet. Ändå vid 1960-talet insåg KMT att den inhemska marknaden inte var tillräcklig konkurrenskraftig vilket ledde till en policyändring från KMTs sida angående protektionism.⁵³ Taiwan skulle snabbt skifta till att vara ett exportbaserat land genom dessa ekonomiska åtgärder, och

⁴⁸ Ko, 2004 sid 140

⁴⁹ Ko, 2004 sid 144

⁵⁰ <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/tw.html>

⁵¹ Ko, 2004 sid 144

⁵² Ko, 2005 sid 145

⁵³ Ibid

ekonomiska incitament från KMT skulle exporten stimuleras. Denna nya statliga policy som ämnade öka exporten visade sig vara ett lyckat drag. Lätta produktbaserade industrier skapades och skattelättnades infördes för att attrahera potentiella utländska företag. Vid 1964 växte Taiwans ekonomi med otroliga 12.6% per år.⁵⁴ 1968 var året då den industriella sektorn blev större än jordbruksindustrin. Det såg ljus ut för Taiwan ända tills 1970-talet då Taiwan fick känna på substantiell politiskt opposition från omvärlden vilket resulterade i en stor nationell kris för landet. Kommunisterna hade vid denna tid haft gott om tid att konsolidera sin makt och sitt styre i Kina och USA kunde inte ignorera Kina i förmån för Taiwan. När president Nixon gjorde sitt statsbesök i Kina 1972 startade det en internationell erkännande av Kina från många av länderna i världen som gick ut över Taiwans internationella status.⁵⁵

⁵⁴ Li, 2003 sid 67

⁵⁵ Ko, 2004 sid 146

5 Transitionsteorin (Elitteorin)

Elitteorin och dess synsätt bland intellektuella började med att Rustow 1970 kritiserade moderniseringsteorin. Rustow menar att det enda kravet för demokrati är en enad stat. Han har bl.a. som hypotes fört fram att skapandet av demokrati är en dynamisk process av långvarig och icke avgörande politisk kamp.⁵⁶

1986 startade Schmitter, O'Donnell och Whitehead en våg av litteratur som fokuserade på elitteorin, även kallad "*transition studies*" med inriktning på processer i demokratisering genom att undersöka interaktionen, paktskapande, förhandlingar och uppgörelser som skett mellan auktoritära ledare och den demokratiska oppositionen.⁵⁷ Dessa uppgörelser leder till en övergångsfas (transition), en sorts halvgång mellan auktoritär och demokrati. Om övergången skall bli lyckad beror det oftast på avtal mellan eliterna, som många gånger inkluderar de auktoritära ledarna. I få fall har demokrati verkat förutbestämt av den strukturella situationen där kamper utspelas och pakter skapas. Elitteorin är en teori som motsätter sig att ett visst ekonomiskt tillstånd skall ha uppnåtts för möjligheten till demokratisering men även att demokratisering beror på politisk oenighet efter vissa ekonomiska förändringar. Elitteorin bygger snarare på att aktörer har en viss nivå av tur och vilja att kompromissa, men även att demokratisering framkommer av medvetna, övertygade aktörer.⁵⁸ Denna teoriskola anser att andra skolor, som t.ex. moderniseringsteorin, lägger helt för stor vikt vid historia, utveckling och ekonomi. Bland andra skolor ses demokrati som en sällsynt utgång, som hävdas bara har skett i några få områden på jorden. Det går inte att tillämpa demokratiseringsutvecklingen i länder som inte har samma typ av samhälle eller där klass och sociala strukturer är negativa mot demokrati. Elitteorin ser detta som ganska pessimistiskt och anser att demokrati kan skapas självständigt ifrån det strukturella. Den anser att om den politiska eliten vill och kan lära sig den rätta vägen att fortsätta mot demokrati så kommer den också att lyckas.⁵⁹

⁵⁶ Grugel, 2002 sid 57

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Grugel, 2002 sid 59

⁵⁹ Grugel, 2002 sid 57

5.1 Eliternas roll i Taiwan

När KMT först kom till Taiwan såg de en sällsynt bra möjlighet att påverka utvecklingen i landet. KMTs elit ägde ingen mark och inga utländska koloniala makter, som hade styckat upp Kina några hundra år tidigare, fanns att hamna i konflikt med. Därmed fanns det väldigt bra möjligheter att kontrollera och reformera Taiwan som de ansåg vara bäst.⁶⁰ Innan flykten till Taiwan inleddes såg det ut som att grundaren av KMT, Sun Yat-Sen, och hans vision av ett demokratiskt KMT som styrde Kina skulle bli en realitet. Enligt Sun Yat-Sen plan skulle Kinas Nationalism byggas upp för skydda Kina från utländska krafter och sedan skulle en framstående och betydelsefull kinesisk stat i Kina växa fram, därefter skulle demokrati införas. Värt att notera är att Sun Yat-Sens version av demokrati var väldigt olik det västerländska makter är vana vid. Hans första vision av staten var en effektiv statsapparat som kunde kontrollera viktiga delar av ekonomin, som till exempel transportsystemet och större delar av den tunga industrin.⁶¹ För att uppnå detta skulle KMT styras efter en leninistisk modell där en stark central ledare skulle styra partiet tills det hade konsoliderat makten i Kina.⁶² Efter det hade uppnåtts kunde Sun Yat-Sen och KMT inrikta sig åt ett mer demokratiskt system där partiet kunde konkurrera med andra partier i ett parlamentariskt system. I en organisation byggd efter leninistisk anda skulle Sun Yat-Sens position som ordförande och ledare vara ohotad och därmed skulle partiet bli en stark, kontrollerande och auktoritär statsapparat. Partiet skulle på ett disciplinerat och effektivt sätt föra ut Sun Yat-Sens politik. Vissa nackdelar fanns med ett sådant system. Att bygga partiet efter en leninistisk modell ledde till att partiet och staten försökte transformera själva samhället på en sådan nivå och sätt att den ändrar folkets sätt att tänka och hur de uppfattar staten och dess roll. Den leninistiska strukturen som KMT tog i bruk transformerade samhället och även partiet till något som inte kunde existera i någon demokratisk form.⁶³ Något som skulle spela en betydande roll i partiets framtid inom den politiska arenan i Taiwan flera decennier senare när KMT fick fly från Kina.

När sonen till Chiang Kai-Shek tog över makten i Taiwan från sin döde far var det inte helt fastställt att han skulle få behålla makten. Chiang Kai-Shek dog 1975 och de konservativa krafterna inom det nationalistiska partiet, framförallt de från fastlandet ville först inte lyda under sonen Chiang Ching-Kuo på grund av att han var en reformist och förnyare. Chiang Ching-Kuo insåg att den taiwanesiska befolkningen på ön och även de inhemska Taiwaneser som hade blivit rekryterade in i partiet ville ha demokrati. Denna vilja för demokratisering kom inte främst fram på grund av Chiang Ching-Kuos välvilja utan mer som en

⁶⁰ Hood, 1997 sid 31

⁶¹ Hood, 1997 sid 5

⁶² Hood, 1997 sid 6

⁶³ Ibid

överlevnadsstrategi.⁶⁴ De flesta Taiwanese på ön gillade inte KMTs fortsatta auktoritära styre som utgjordes av fastlandskineser. Chiang Ching-Kuo kunde se att man inte kunde alienera Taiwanese då det utgjorde majoriteten av öns befolkning, intressant nog bestod 75 % av KMTs nya medlemmar av Taiwanese 1975. När Chiang Ching-Kuo öppnade upp den toppstyrda ledningen åt Taiwanese 1976 utgjorde Taiwanese 14.6% av medlemmarna i KMT centrala kommitté, 1986 hade denna siffra stigit upp till 34.4%.

Det var inte dessa reformer som skulle visa sig få stora konsekvenser inom den taiwanesiska politiken och öns framtid utan Chiang Ching-Kuos beslut 1982 då han utnämnde Lee Teng-Hui till vicepresident. Detta gjorde honom mycket impopulär bland de konservativa fastlandskineserna inom partiet eftersom Lee var född i Taiwan och därmed inte kom från fastlandet. Lee Teng-Hui skulle spela en avgörande roll i demokratiseringen av Taiwan i framtiden eftersom han fortsatte demokratiseringsarbetet när han tog makten vid Chiang Ching-Kuos död 1988. Innan Chiang dog tog han ytterligare några viktiga beslut som skulle spela en stor roll för Taiwans demokratisering. 1986 vågade Tang-wai till slut bilda Taiwans första oppositionsparti med Lei Chan som ledaren. Lei Chan hade tidigare suttit i fängelse i närmare 10 år för sina aktioner mot KMT. Chiang Ching-Kuos största kontribution för Taiwans demokratisering visade sig nu, genom att inte vidta åtgärder mot oppositionspartiet fastän många inom KMT krävde det gav det oppositionspartiet legitimitet. I en intervju samma år med Washington Post sa Chiang Ching-Kuo att han tänkte tillåta oppositionspartiet att existera men bara om de gick med på kravet om att Taiwan i framtiden skulle genomgå en sammanslagning med Kina.⁶⁵ Detta skulle gå under namnet "One China Policy". 10 år efter det första oppositionspartiet bildades i Taiwan hade antalet partier växt till närmare 100. Bildandet av oppositionspartiet ledde också Chiang Ching-Kuo till att lyfta det militära undantagstillståndet som fanns till för att kontrollera folket och förbjuda stora folkdemonstrationer. Med undantagstillståndet borta försvann också militärens kontroll över tidningarna. Massmedian i Taiwan hade jämfört med tidigare större friheter och valmöjligheter och flera olika tidningar startades på en kort tid⁶⁶.

Chiang Ching-Kuo lade grunden till demokratin i Taiwan genom att tillåta bildandet av oppositionspartier men det var hans efterträdare Lee Teng-hui som fullföljde demokratiseringsprocessen fullt ut genom att tillåta fria val. Lee Teng-Huis makttillträde var dock inte smärtfritt. När Chiang Ching-kuo dog 1988 splittrades KMT partiet i två läger. Den sidan som stödde Lee Teng-hui var förnyarna och representerades för det mesta av Taiwanese som ville se en modernisering av både landet och partiet till en demokrati. Det andra lägret bestod av äldre konservativa kineser men starka band till Kina som var för en "status quo" av situationen. De såg hellre att Taiwans auktoritära och militära undantagstillstånd hölls kvar och att en eventuell sammanslagning mellan Taiwan

⁶⁴ Ko, 2004 sid 154

⁶⁵ Ko, 2004 sid 153

⁶⁶ Ibid

och Kina skulle ske i framtiden. Denna del innefattar fortfarande många äldre fastlandskineser fortfarande idag.⁶⁷ För Lees del vid såg tiden efter maktövertagandet dystert ut. Många förutspådde att Lee inte skulle klara av att konsolidera och behålla makten, men genom att agera kraftfullt och direkt kunde han avvärja de konservativa krafterna inom partiet samtidigt som han samlade ihop sina taiwanesiska supportrar, inte bara från partiet utan också från lokala supportrgrupper och det civila samhället.⁶⁸ 1991 avskaffade Lee Teng-Hui en lag som hade uteslutit stora delar av konstitutionen sedan 1948. Några år senare vid 1998 bad Lee Teng-Hui om ursäkt för alla åren av fasa, skräck och övergreppen som KMT hade bestått på den taiwanesiska befolkningen, speciellt massakern som skedde den 28 februari 1947.⁶⁹ Den dagen där flera tusentals taiwaneser protesterade mot KMT till följd av en tvist mellan en cigarett försäljare och den lokala regeringen, protesterna kulminerades den 28 februari och blev våldsamt och blodigt nedkämpat av KMTs styrkor. Protesterna har länge varit förbjudna ämnen i skolorna men på senare tid blivit mer och mer accepterad diskussionsämne, även om det fortfarande väcker starka känslor.

Under president Lee ändrades också Taiwans politik gentemot Kina. De bestämde att Taiwan inte var en del av Kina och att landet var en avskild politisk enhet. Eftersom Taiwaneserna var mindre benägna att föreslå eller se fram emot en framtida sammanslagning mellan Kina och Taiwan ledde också Lees styre fram till en försvagning av detta gamla mål som KMT haft. En eventuell sammanslagning skulle bara ske när Kina hade tagit an de demokratiska värderingar som Sun Yat-Sen hade som förebild. Denna nya policy samt andra reformer blev mycket populär bland taiwaneserna medan fastlandskineserna såg sig själva bli mer och mer marginaliserade. Till följd av detta splittrades KMT och en ny koalition bildade 1993 ett parti som gick under namnet New Party.

Förutom dessa nya reformer så ändrade president Lee även Taiwans utrikespolitiska strategi. Eftersom många länder inte erkände Taiwan som ett land så köpte Taiwan flera afrikanska staters erkännande med stora summor pengar maskerade som bidrag.⁷⁰ Det var en okonventionell strategi men något som Taiwan gjorde på grund av deras starka behov av någon form av internationell erkännande, även om de kom från tredje världen. Den största förändringen president Lee införde måste ha varit när Taiwan ändrade deras policy från att insistera att bara den rättmätiga Kina, alltså Taiwan, kunde representeras inom alla stora internationella organisationer. Olyckligtvis hade detta lett till att Taiwan uteslutits från majoriteten av internationella organisationer i förmån för Kina. När policyn ändrades gick Taiwan mot Kinas protester med WTO (World Trade Organisation) år 2001.⁷¹ Ytterligare reformer skedde under Lees ledning då han startade något som hette National Affairs Conference (NAC) som skulle ha i uppgift att revidera Taiwans konstitution för en stat som höll på att gå från det

⁶⁷ Ko, 2004 sid 155

⁶⁸ Ko, 2004 sid 156

⁶⁹ Ko, 2004 sid 157

⁷⁰ Ibid

⁷¹ Ibid

auktoritära mot det demokratiska statssystemet. NAC ledde till stora ändringar i både Taiwans senat (National Assembly) och den lagstiftande kongressen (Legislative Yuan). Ändringar som ledde till fria och rättvisa val 1991 och 1992, kanske den mest uppmärksamma ändringen var att NAC även ville ha rättvis och fria val för presidentposten, därmed fick Taiwan sitt första presidentval 1996.⁷²

5.2 Democratic Progressive Party

Motgångarna avskräckte inte Taiwan från att demokratisera sig. Bara lite över ett decennium efter att det militära undantagstillståndet 1987 föll så skulle Taiwan bli en fullständig demokrati. 1996 kom det första presidentvalet som KMTs presidentkandidat vann, men bara fyra år senare skulle Chen Shui-Bian från Democratic Progressive Party (DPP) fullfölja landets första demokratiska maktskifte. För första gången sedan 1949 leddes Taiwan av ett annat parti än KMT.

Det var inte många som kunde förutse någon sorts framgång för DPP vid dess begynnelse 1986. KMTs position och styrka i Taiwan var så stor att DPP framstod som någon sorts radikalt parti i jämförelse med KMT, och denna framställning av DPP fick många att tro partiet var dömt att misslyckas i valen eftersom väljarna inte skulle våga ge makten i Taiwan till ett litet och till synes radikalt parti.⁷³ Den främsta politiken som DPP drev under denna period var självständighetsfrågan. Dock var det inte den som till slut fick en av deras presidentkandidater att vinna valet eftersom Taiwan redan är de facto självständigt. Orsaken till att självständighetsämnet var så laddat var på grund av rädslan av militära attacker från Kina. Även om denna fråga var extremt viktig för DPP kunde de aldrig samla Taiwaneser och fastlandskineser bakom den politiken så de var tvungna att ändra strategi. Som jag nämnde tidigare var korruptionsproblemen inom KMT väldigt stora och det var detta DPP valde att basera sin nya strategi på. Genom att fokusera på en valplattform som ämnade göra slut på de enorma korruptionsproblemen inom KMT visade sig vara så lyckat för DPP att de kunde vinna presidentvalet år 2000.⁷⁴

5.3 Framstående politiker i Taiwan

Genom tidigare stycke kan vi identifiera ett antal viktiga nyckelpersoner som har spelat en betydande roll i demokratiseringen av Taiwan, detta betyder inte att alla

⁷² Ko, 2004 sid 161

⁷³ Ko, 2004 sid 154

⁷⁴ Ko, 2004 sid 155

dessa eliter var för demokratisering. De åtgärder som togs kunde lika väl utgått från själviska beslut med syfte att skydda egna positioner inom maktsfären.

Sun Yat-Sen: Var för demokrati i en begränsad utsträckning, trots detta grundade han KMT under en förutsättning att demokrati kunde ökas successivt i framtiden. Under hans tid i KMT och innan flykten till Taiwan hade han inga större planer att införa demokrati i Kina eftersom att införa demokrati för tidigt i ett land skulle leda till kaos.⁷⁵ Sun Yat-Sen ville inte bli ihågkommen som en auktoritär ledare men hans politiska teorier krävde en ohotad ledare som först skulle bygga en stark, modern stat innan demokratiska reformer kunde infördes.⁷⁶ Hans slutgiltiga vision på staten spelade nog en viss roll i framtida beslut som ledningen i KMT tog.

Chiang Kai-Shek: Generalen som slog ner flera krigsherrar i Kina för att Kina skulle förena sig under en KMT ledd makt. Högste befälhavare för KMTs styrkor, stred mot Japaner och kinesiska kommunister i Kina innan KMT fick fly till Taiwan där han inrättade en auktoritär regim som förtryckte lokalbefolkningen. Hans retorik signalerade ofta en politik likt den Sun Yat-Sen förespråkade men hans aktioner vittnade om något annat. Hans sätt att omorganisera KMT för att få större makt skedde inte på grund av att han ville demokratisera landet i framtiden utan mest på grund av egna politiska ambitioner.⁷⁷

Chiang Ching-Kuo: Chiang Kai-Sheks son var inte direkt en som såg demokrati som ett lands ändamål men till skillnad från hans fader förstod han vikten av att inkludera Taiwanesiser inom KMT partiet. Under Chiang Kai-Sheks tid som partiordförande var Chiang Ching-Kuo ansvarig för att ha låtit släppa in flera Taiwanesiser in i partiets högre poster och denna trend fortsatte även när han hade tagit makten. Orsaken till att Chiang Ching-Kuo tillät en demokratisering av Taiwan var nog inte på grund av en nyfunnen respekt av det demokratiska idealet utan mer som en politisk överlevnadsstrategi. Chiang Ching-Kuo var pressad från flera håll, både av Taiwanesiser som ville få mer inflytande inom KMT och Taiwan samt från USA som ville se en ökad demokratisering inom landet. Taiwanesiserna stod också för mycket av den nya kompetensen Taiwan behövde i sin utveckling. Många fastlandskineser inom KMT var antingen för gamla eller så besatte inte de kunskaper nödvändiga för Taiwans ambitiösa ekonomiska utveckling.⁷⁸ Chiang Ching-Kuos nya policy oroadde många konservativa fastlandskineser inom partiet som fruktade att tillströmningen av taiwaneser skulle innebära att partiet tappade sitt mål att en dag återerövra Kina.⁷⁹ Ett mål som alltid har varit mer dröm en verklighet.

Lee Teng-Hui: Chiang Ching-Kuos utnämnda efterträdare som omedelbart fortsatte kampen mot de konservativa krafterna inom KMT samtidigt som han tillät ännu fler taiwaneser i partiet. Kanske var han den som var mest lämpad att ta över makten. Övergången från fastlandskinesiskt styre till en taiwanesisk inom

⁷⁵ Hood, 1997 sid 6

⁷⁶ Hood, 1997 sid 151

⁷⁷ Ibid

⁷⁸ Ibid

⁷⁹ Ibid

KMT skapade interna strider och organisations problem i KMT. Lee Teng-Hui var både den utnämnda efterträdaren, som innebar att han kunde kräva lite legitimitet från de konservativa, samtidigt var han född i Taiwan och hade därför taiwanesernas stöd.⁸⁰ Han införde flera demokratiska reformer och tillät det första demokratiska presidentvalet i landet. Hans ändringar i Taiwans utrikes politik visade att han förstod Taiwans situation i världen.

⁸⁰ Hood, 1997 sid 142

6 Internationella perspektiv

Det finns tre huvudperspektiv när man analyserar demokrati utifrån en internationell aspekt. Historien visar att det finns tre inriktningar som internationella faktorer kan analyseras och grupperas samman, dessa är ”*contagion*”, ”*control*” och ”*consent*”. Dessa tre inriktningar överlappar varandra i ganska stor utsträckning, men under dessa tre finns en variation av processor, åsikter eller anledningar och aktörer. En viktig åtskiljning som bör göras är mellan stat till stat interaktioner, icke-statliga politiska affärer och transaktioner, och även andra oklara sociala processer.⁸¹

6.1 Contagion

Denna inriktning tar ingen hänsyn till aktörer, varken statliga eller andra, eller deras avsikter. Aspekten syftar på att det inte behövs någon undersökning av olika kanaler för överlämnande och frångår från alla typer av kvalitativa avskiljningar mellan olika typer eller stadier av demokrati. Tillvägagångssättet är först att inrätta en binär klassificering av länder alltefter några ganska enkla objektiva test. Sedan observeras den geografiska utbredningen av de länderna som blivit klassificerade som demokratiska och hur detta sedan ändras över en viss tidsintervall. Det kan ses vara en överdrivet sparsam aspekt när man redovisar detaljer som kan hjälpa till att förklara de observerade variationerna men detta kompenseras av att tillvägagångssättet är öppet och enkelt, det kan lätt göras en kopia av det och kan även kompletteras. Tillvägagångssättet gör att man har tillräckligt med variabler att man kan utesluta möjligheten för ett slumpmässigt samband⁸². Ordet contagion kan översättas till smitta, vilket kan sägas vara huvudordet i denna aspekt. Den ger ett starkt stöd till hypoteser om demokratispridning som något som sprider sig från ett land till ett annat då de ligger geografiskt nära varandrat. En det som denna aspekt inte kan förklara är hur en spridningssekvens startar, slutar, inkluderar och exkluderar vissa länder och varför det sker i viss ordning.⁸³

⁸¹ Whitehead 2004

⁸² Ibid

⁸³ Ibid

6.2 Control

Denna aspekt kan ses från ett USA perspektiv mera som ett vaccin än ett smittosamt virus. Amerikanska styrkor har agerat och verkat i ett flertal länder på 1900-talet, t.ex. Granada, Panama, el Salvador och Guatemala. Detta skedde i vissa fall för att förhindra att länderna skulle bli påverkade av Fidel Castro och vad hans revolution innebar. Den anti-kommunism som USA haft i sin utrikespolitik sedan avslutandet av andra världskriget har troligtvis inte varit den största faktorn för att motivera till demokrati. Resultaten för amerikanerna var ganska blandat, men även för Storbritannien, som troligtvis spelade en större faktor, när de försökte påbringa sin statsmodell på de områden som de lämnade ifrån sig vid avkoloniseringen, var resultaten blandade. Men det går att se en tydlig skillnad efter andra världskriget då de länder som hade närvaro av amerikanska styrkor, har påskyndat processen mot demokrati.

Av alla demokratier som existerade år 1990, så var det nära 2/3 av dem som hade skapats eller fått hjälp av, någon yttre aktör som gjort ett ingripande eller helt enkelt infört demokrati. Man kan utav detta dra slutsatsen att uppfattningen av att demokrati inte kan ha framkommit från någon yttre aktör, dess motiv eller gärningar, bör ändras.⁸⁴

Denna aspekt kan vara bra att använda för att se hur många demokratiseringar börjar, tidsflödet och vilka initiativ som tas. Fast den skall tyvärr inte vara så användbar vid analysering av just ödet för initiativen.

6.3 Consent

För att analysera demokratiseringen från en internationell aspekt är det inte säkert att några av de tidigare aspekterna räcker till. Detta kräver en tredje syn. Det är en mer sofistikerad uppfattning om demokratiseringsprocessen. Den ger större utrymme åt olika faser, olika alternativa vägar att gå och för att se möjliga resultat. Detta gör att man måste beakta fler variabler än de tidigare aspekterna vilket gör det hela mer komplext. Istället för att man använder några få indikationer är det nödvändigt att använda tämligen invecklade och svårbegripliga mönster i påverkan, som gör att det kan skilja sig från det ena fallet till det andra. Det är oftast inte möjligt att förutse vilka av huvudaktörerna kommer att vara i denna typ av process. Ett bra exempel på när consent påverkar processen till demokrati är när länder ser möjligheten till fullt EU medlemskap, då vissa demokratiska krav måste ha uppnåtts.⁸⁵

⁸⁴ Whitehead 2004

⁸⁵ Ibid

6.4 Internationella faktorer

Internationella faktorer som till exempel handelsförbud, bistånd, subventioner, lån och diplomatiska påtryckningar kan spela en stor roll i främjandet av demokrati i auktoritära länder som till exempel Taiwan en gång i tiden var. Ibland verkar dessa faktorer snabbt och effektivt men i vissa fall kan de till och med kanske vara skadliga för ett lands utveckling. De finns de forskare som menar att många av USAs åtgärder i Taiwan motarbetade demokratiprocessen i Taiwan. Detta skedde mitt under kalla kriget, en tid då USAs utrikespolitiska policy utgick från att hindra spridningen av kommunism. På grund av detta kunde USA berättiga sina iblandningar i andra länder inrikespolitik runt om i världen, vilket gav dem ett rykte som världspoliser. Även i Taiwan var den bakomliggande orsaken kommunism eftersom USA ville presentera det lilla landet till världen som ett demokratiskt alternativ till det kommunistiska Kina.⁸⁶ Detta ledde till att USA valde att blunda för många av KMTs auktoritära handlingar. Ett resultat av detta var att Taiwan kunde i flera år själva bestämma takten på demokratiseringen utan inblandning från USA.

I denna del ska jag gå in hur USA hjälpte till att demokratisera Taiwan, både genom riktade påtryckningar och genom beslut som fick oväntade positiva konsekvenser.

6.5 USAs bidrag till demokratiseringen

6.5.1 Ekonomiska bidrag

Den snabba modernisering som skedde i Taiwan berodde mest på de stora framsteg som togs inom den ekonomiska sektorn. Att gå från att vara en av världens fattigaste jordbruksländer till en modern högteknologisk, ekonomisk makt är väldigt anmärkningsvärd. Hur anmärkningsvärd detta än var kvarstår faktumet att det inte hade skett utan finansiell hjälp från USA. Stora mängder pengar samt stöd till taiwanesiska ekonomer och ingenjörer med att implementera flera ekonomiska reformer under 1950-talet ledde fram till den ekonomiska boomen.⁸⁷

6.5.2 Militära bidrag

⁸⁶ Ko, 2004 sid 170

⁸⁷ Ko, 2004 sid 144

Kina ser Taiwan som en utbrytarstat och har länge varit beredd till att använda militära hjälpmedel för att återförena Taiwan med Kina. Det har gått så långt att USA har vid ett antal tillfällen sätt det nödvändigt att skicka flottor till Taiwan för att skydda ön från angrepp eller militära aktioner. Första gången detta skedde var vid koreakrigets utbrott, president Truman ansåg det då nödvändigt att skicka sjunde flottan till Taiwan för att lugna kineserna.⁸⁸ Andra tillfället skedde mycket mer nyligen. 1996 höll genomgick Taiwan sitt första demokratiska presidentval. Kina svarade med att skjuta två raketer över Taiwan. Men efter att USA åter skickade en flotta till Taiwan kunde valet genomgå. 74 % av befolkningen trotsade Kina och röstade i valet.⁸⁹

Under årens lopp har USA och Taiwan skrivit under flera avtal angående Taiwans säkerhet. 1954 skrev de två länderna under ”The R.O.C ” Mutual Defense Treaty”, detta avtal har sedan förnyats från år till år. Hur mycket av detta avtal kan härleddas från USAs policy om att hejda kommunisms framväxt eller helt enkelt från USAs välvilja kan diskuteras.

6.5.3 Storebrorseffekten

Jag har nämnt innan att USA ville se Taiwan som det demokratiska alternativet till det kommunistiska styret i Kina trots att KMT var allt annat än demokratiska. I flera årtionden var det militära undantagstillståndet i effekt och de regerade Taiwan med en järnhand samtidigt som ekonomin var extremt protektionistiskt. Amerikanska politiker såg på Taiwan med någon sorts fascination och kanske lite beundran.⁹⁰ Detta gjorde att i närmare 30 år valde USA att förbise de auktoritära metoder KMT tillämpade.

En effekt av detta kunde ses i Taiwan, USAs idealisering av Taiwan gav det taiwanesiska folket och speciellt oppositionen en slags förväntan på hur landet egentligen skulle se ut.⁹¹ Tang-Wai kunde peka ut skillnaderna mellan USAs bild av Taiwan samt det styret KMT verkligen praktiserade och sedan mobilisera runt dessa skillnader. USA började inte kritisera KMT förrän vid 1980-talet, på detta sätt fick KMT tre årtionden där de kunde konsolidera makten och modernisera ekonomin i deras egen takt och sätt.⁹²

6.5.4 USAs politiska svek gav upphov till demokratiska reformer

⁸⁸ Ko, 2004 sid 144

⁸⁹ Ko, 2004 sid 161

⁹⁰ Ko, 2004 sid 175

⁹¹ Ibid

⁹² Ibid

1972 gjorde president Nixon ett officiellt statsbesök i Kina. Detta var ett sällsynt bra tillfälle för USA att knyta ytterligare kontakter Kina och skapade internt kaos i Taiwan samtidigt som det skadade Taiwans internationella status. Anledningen berodde knappast på någon sorts indikation på en påbörjande demokrati i Kina utan mest som ett bra tillfälle att förbättra relationen med en framtida stormakt. När USA officiellt erkände PRC i Kina 1979 och därmed kunde officiellt sätt inte erkänna Taiwan som ett land ledde detta till en av Taiwans svåraste tider.⁹³ Istället för demokratiska bakslag ledde USAs svek till ytterligare demokratiska reformer då KMT stod inför interna revolter och politiskt isolation.⁹⁴ Taiwan var i stort behov av internationell erkännande men de var ett litet land jämfört med Kina. Bara genom att ytterligare demokratisera landet kunde de kräva legitimitet som det riktiga Kina och därmed få ytterligare stöd att stå emot Kinas aggressioner.⁹⁵

6.6 Taiwans demokratiseringsstrategier var motsatsen till de USA förespråkar om idag

Det är väldigt intressant att spekulera om vad som hade hänt om Chiang Kai-Shek hade lyssnat på USA och implementerat nationella val och demokrati i början av KMTs styre. Amerikanska politiker har en tendens, speciellt nuförtiden att kräva demokrati och val meddetsamma i auktoritära länder som är på väg att demokratisera sig. I Taiwans fall visar detta att den politik och policy USA framför är väldigt olik den strategin som ledde fram till Taiwans demokratisering.⁹⁶ I Taiwans fall ignorerade Chiang Kai-Shek USA påtryckningarna om omedelbara nationella val. Istället tillät han bara små lokala val, även om dessa inte hade några direkt inflytande i KMTs politik och strategi gav de oppositionen en chans att mobilisera sig och ingå i politiskt socialisation som fostrade demokratiska värderingar och erfarenhet.⁹⁷ När Taiwan väl tillät nationella val 40 år senare vilade dessa val redan på en stabil regering och en befolkning med väl fungerande demokratiska värderingar.⁹⁸ Om nu Chiang Kai-Shek hade infört val på grund av externa faktorer när denna stabilitet inte än fanns skulle det ha kunnat leda till mindre önskvärda resultat.

6.7 Freedom house

⁹³ Ko, 2004 sid 173

⁹⁴ Ibid

⁹⁵ Ibid

⁹⁶ Ko, 2004 sid 176

⁹⁷ Ibid

⁹⁸ Ibid

Freedom House betygsätter både de politiska rättigheterna och de civila rättigheterna i en skala från 1 till 7 där 1 är den bästa rangordningen och 7 sämst. År 2006 fick Taiwan 1 på både politiska respektive civila rättigheterna. Sverige fick jämförbart också 1 på den politiska och civila rättighetsskalan.⁹⁹ Enligt en "Human Rights Report" från 2004 är pressen i Taiwan hälsosam och aktiv samtidigt som den håller på att bli helt oberoende.¹⁰⁰

⁹⁹ <http://www.freedomhouse.org/>

¹⁰⁰ Ibid

7 Avslutning

Ämnet med denna analys var att ta reda på vilka demokratiseringsteorier spelade en större roll för Taiwans demokratisering. På bara några årtionden gick landet från att vara ett auktoritärt styre med undantagstillstånd till att vara ett fritt land som kan mäta sig med Sverige och många andra västerländska länder i termer av frihetsgrader från skalan som Freedom House ger ut. Eftersom jag tror att alla teorier definitivt spelade en roll i skapandet av demokrati i Taiwan så kan inte alla teorier ha påverkat lika mycket. Det är i min tro att ena teorin måste ha varit viktigare och ha spelat en större roll än de andra teorierna.

Självklart har det civila samhället spelat en stor roll i en stats demokratiska utveckling, faktiskt så har den även en väldigt stor bevarande effekt på demokratin genom att den många gånger kan få folk från olika etniska grupper att integrera med varandra i ickevardagliga aktiviteter och på så sätt öka förståelsen och toleranser mellan dessa olika grupper. Jag tror i Taiwans fall och i jämförelse med de andra teorierna var civila samhället inte den största demokratiseringsfaktorn. Anledningen till denna slutsats är att effekterna inte var lika stora jämfört med de andra demokratiseringseffekterna. Något som är intressant var att självständiga organisationer inom Taiwan var i total isolation från andra likartade organisationer i världen. Fenomenet kan härleddas från Taiwans internationella situation men också på hur mindre effektivt dessa organisationer måste ha varit, utan någon chans att byta idéer och koordinera sina verksamheter med omvärlden. I det nuvarande läget har Taiwan ett hälsosamt civilt samhälle men precis efter andra världskriget och KMTs flykt till Taiwan var det civila samhället på den lilla ön så gott som obefintlig, förutom studentdemonstrationerna och deras lokala organisationer.

Genom modernisering blir folket i ett land rikare och en större medelklass kan då växa fram. En bättre utbildning kommer också skapa fler krav på staten då de blir mer och mer medveten om sina och andras grundläggande rättigheter. I Taiwans fall kan ingen säga att moderniseringen och därmed pengarna åt folket kom långsamt, med en rasande takt moderniserades hela ön. Utan starka ledare och centralfigurer inom den taiwanesiska politiken samt USAs bidrag i form av pengar och kompetens hade det nog varit mycket svårare att få den ekonomiska tillväxttakten Taiwan hade i flera år. Både civila samhället och moderniseringsteorin tycker jag är de två svagare orsakerna till demokratiseringen, de har i alla fall inte bidragit lika mycket. En sak är dock säker, moderniseringen av ett land kommer alltid att gynna framväxten av demokrati i någon form.

Internationella påtryckningar har såklart spelat en roll i demokratiseringsfrågan, frågan är hur mycket. Utan USAs inblandning hade nog inte moderniseringen skett så snabbt. Inte heller hade nog Taiwan lyckats motstå

Kinas aggressioner. Deras politiska påtryckningar kopplat med de interna politiska kraven gjorde att eliterna inom Taiwan var pressad från två håll. Både internationellt och inrikes. I slutändan var det ändå demokratiserande presidenter som tog beslutet att inte bekämpa folkets viljor och påbörjade reformer.

Det största bidraget till demokratiseringen i min mening måste då ha varit elitteorin. Taiwan hade turen att få två demokratiserande presidenter som var tillräckligt skickliga i den politiska arenan. Chiang Ching-Kuo och Lee Teng-Hui behövde konsolidera deras position som presidenter. Genom att reformera landet mot en ökad demokrati och därmed få ökat stöd både internationellt och inom landet lyckades de att behålla makten från konservativa krafter inom KMT. Paradoxalt nog kom inte demokratiseringen från personer som trodde på dessa ideal, att överleva var deras huvudsakliga mål. Lee Teng-Hui spenderade 12 år som sittande president där han drev igenom otaliga reformer för ökad demokrati. Hans parti förlorade senare valet till oppositionspartiet som fortsatte reformerna för att till slut år 2006 få två 1:or i deras politiska och civila rättighetsskalor. Taiwan är därmed ett fritt och demokratiskt land i den fulla bemärkelsen det innebär.

8 Referenser

- Edwards, Michael, 2004. *Civil Society*. Cambridge: Polity Press
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2005. *Metodpraktikanten:Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Elanders Gotab
- Grugel, Jean, 2002. *Demokratization: a critical introduction*. New York: Palgrave Macmillan
- Hood, Steven J, 1997. *The Kuomintang and the Democratization of Taiwan*. Colorado: Westview Press.
- Li, Xiaobing – Pan, Zuohong, 2003. *Taiwan in the Twenty-First Century*. Maryland: University Press of America.
- Lui, Meihui – Hung, Li-Ching, 2002. "Identity issues in Taiwan's history curriculum", *International Journal of Educational Research*, Vol 37 s. 567-586

Artiklar:

- Hsiao, Hsin Huang Michael, 1990. "Emerging Social Movements and the Rise of a Demanding Civil Society in Taiwan", *The Australian Journal of Chinese Affairs*, Vol. 24, s. 163-180.
- Huang, Chi, 2005. "Dimensions of Taiwanese/Chinese Identity and National Identity in Taiwan", *Journal of Asian and African Studies*, Vol 40(1/2) s. 51-70
- Ko, Jim W, 2004. "Cold War Triumph? Taiwan Democratized in Spite of U.S Efforts", *Case Western Reserve Journal of International Law*; Winter 2004; 36, 1, pg. 137
- Wei, Yung, Mars 1976. "Modernization Process in Taiwan: An allocative Analysis", *Asian Survey*, Vol 16, Nr. 3, s 249-269
- Wong, Joseph, 2001. "Dynamic Democratization in Taiwan". *Journal of Contemporary China*, Vol 10, Nr. 27. S 339-362
- Wright, Teresa, Nov. – Dec., 1999. "Student mobilization in Taiwan: Civil Society and Its Discontents", *Asian Survey* Vol 39, nr 6, s. 986-1008

Internetkällor:

- <https://www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/tw.html> (Jan 8, 2006)
- <http://www.freedomhouse.org/> (Jan 8, 2006)
- <http://www.taiwandc.org/hst-1624.htm#1949> (Jan 8, 2006)

